МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет філології
Кафедра української літератури

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Методологія і методика наукових досліджень та академічна доброчесність»

Рівень вищої освіти – магістр
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література)»
Спеціальність «А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)»
Спеціалізація «Українська мова і література»
Галузь знань «А Освіта»

м. Івано-Франківськ – 2026

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія і методика наукових досліджень та академічна доброчесність» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань «А Освіта». спеціальності «А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)» за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Українська мова і література)».

Розробник: Хороб Степан Іванович, Доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми _____ Деркачова Ольга Сергіївна

Схвалено на засіданні кафедри української літератури

протокол 1 від 26.08.2026

Завідувач кафедри _____

Схвалено на засіданні науково-методичної ради факультету філології

протокол 1 від 26.08.2026

Голова науково-методичної ради _____

Затверджено

Директор / декан _____

2026 року

1. Загальна інформація	
Назва навчальної дисципліни	Методологія і методика наукових досліджень та академічна доброчесність
ПІБ	Хороб Степан Іванович
Контактний телефон викладача	+380 (67) 966 46 39
E-mail викладача	stepan.khorob@cnu.edu.ua
Форма здобуття освіти	денна
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Обсяг навчальної дисципліни	денна — 3 кред. ECTS, 90 годин
Курс (рік навчання)	1
Семестр	денна — 1
Форма підсумкового контролю	залік
Мова навчання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d- learn.pnu.edu.ua/developer/course /view/9002
Графік консультацій	Упродовж семестру згідно з розкладом на кафедрі та розрахунком відповідного часу.

2. Передумови навчальної дисципліни

Передумовами вивчення дисципліни "Методологія і методика наукових досліджень та академічна доброчесність" є успішно здобуті на бакалаврському рівні знання про академічну доброчесність.

3. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Методологія і методика наукових досліджень та академічна доброчесність» є: методологія та методика наукового і науково-педагогічного дослідження, а також організація написання кваліфікаційної (магістерської) роботи, яка інтегрує фаховий філологічний (літературознавчий, мовознавчий) та педагогічний компоненти. У курсі розкрито сутнісні характеристики основних методів і методик, поширених у сучасній філологічній та педагогічній науках, специфіку їх застосування для розв'язання складних завдань професійної діяльності майбутнього вчителя-дослідника, а також принципи забезпечення академічної доброчесності в науковому та освітньому середовищах.

4. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування методологічної культури майбутнього вчителя-магістра української мови і літератури, здатного розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає проведення науково-педагогічних досліджень з методик викладання української мови та літератури, застосування сучасних методів і методик, а також неухильне дотримання принципів академічної доброчесності у власній науковій діяльності та освітньому процесі.

Основними цілями вивчення дисципліни є:

- означити сутність основних методологічних принципів написання кваліфікаційної (магістерської) роботи, що поєднує фаховий та освітній аспекти;
- визначати головні концептуальні засади науково-педагогічної та дослідницької роботи, генерувати нові ідеї та формулювати наявні проблеми у сфері освітньої діяльності;
- орієнтуватися в різних лінгвістичних і літературознавчих школах, критично осмислювати новітні досягнення методичної науки та знати широко вживані методи аналізу літературно-художніх творів і мовних явищ;
- застосовувати знання з літературознавства та мовознавства, а також літературознавчі та мовознавчі підходи для вирішення професійних завдань учителя закладу загальної середньої освіти;
- запроваджувати на практиці систему методологічних принципів для прикладного дослідження з української літератури / мови із подальшим використанням отриманих результатів у процесі навчання здобувачів середньої освіти;
- планувати, організовувати та управляти власною дослідницькою діяльністю, оцінювати якість виконуваних робіт та розвивати здатність до автономного навчання;
- логічно, послідовно та аргументовано здійснювати текстовий виклад наукового матеріалу, технічно правильно оформляти текст магістерського дослідження згідно з актуальними нормативними вимогами;
- демонструвати дотримання культури академічної доброчесності у власній науковій діяльності та оволодіти методикою формування принципів академічної доброчесності в учнів.

5. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК-2. Здатність до здійснення науково-педагогічних досліджень, розроблення проєктів та генерування нових ідей у галузі освіти.

ЗК-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії і її реалізації в професійній діяльності.

ЗК-6. Здатність діагностувати проблеми в галузі освіти, знаходити рішення та брати відповідальність за їх втілення, бути критичним і самокритичним.

ЗК-11. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, працювати автономно і самостійно та оцінювати якість виконуваних робіт.

Фахові (спеціальні) компетентності

ФК-1. Здатність застосовувати знання із літературознавства та мовознавства для вирішення професійних завдань, вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК-2. Здатність поглиблювати теоретичні та практичні знання з мовознавчих, літературознавчих, психолого-педагогічних дисциплін, здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК-4. Здатність розуміти тенденції в науці та освіті, готовність до використання інновацій у професійній діяльності.

ФК-5. Здатність оперувати методами наукового аналізу та структурування мовного й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх підходів, прийомів, методик.

ФК-7. Здатність планувати, організовувати, виконувати та презентувати прикладне дослідження з української мови / літератури, застосовувати елементи теоретичного й експериментального дослідження у професійній діяльності.

ФК-13. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності, дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН 2. Усвідомлює специфіку предметної області, орієнтується в різних лінгвістичних напрямах і школах, літературних напрямах і течіях, критично осмислює історичні надбання та новітні досягнення мовознавчої і літературознавчої науки.

ПРН 5. Володіє вміннями виконувати власне дослідження, визначає і характеризує основні принципи та методи науково-педагогічних досліджень, демонструє навички узагальнення й презентації отриманих результатів.

ПРН 6. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки й обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного і змішаного навчання тощо.

ПРН 10. Формулює наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи реалізації та критично оцінює їх ефективність.

6. Організація навчання

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	денна форма	заочна форма
лекції	12	—
практичні заняття / семінарські заняття	18	—
лабораторні заняття		—
самостійна робота	60	—

Тема	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	лекції	практ. сем.	лаб.	самост. робота	разом	лекції	практ. сем.	лаб.	самост. робота	разом

Тема 1. Загальнонаукова і конкретнонаукова методологія в контексті підготовки вчителя-дослідника. Педагогічна складова. Культура академічної доброчесності. Структура сучасних ЗЗСО, функціонування наукових ліцеїв і використання філологічних наукових досліджень у навчальному процесі. Розгляд методології через призму науково-педагогічної діяльності. Поглиблене вивчення принципів академічної доброчесності: нормативна база, види академічного шахрайства (плагіат, фабрикація, фальсифікація), використання антиплагіатних систем. Роль учителя в запобіганні академічному шахрайству та методика формування культури доброчесності в учнів закладів загальної середньої освіти під час виконання проєктних і дослідницьких робіт.	2	2		10	14	—	—	—	—	—
Тема 2. Основні вимоги до теми, завдань, змісту, структури та викладу наукового матеріалу у магістерських працях. Етичні норми цитування та академічна доброчесність. Специфіка досліджень з українського мовознавства, літературознавства та методики навчання української мови й літератури. Проєктування та планування магістерського дослідження, узгодження методології, завдань, предмета та об'єкта досліджень, які інтегрують фаховий (філологічний) та лінгводидактичний компоненти. Правила коректного оформлення покликань, формулювання основних положень, висновків, списку джерел та цитувань як практичний вияв академічної доброчесності. Структурування наукового тексту з орієнтацією на подальше впровадження результатів досліджень у шкільну практику.	2	4		10	16	—	—	—	—	—
Тема 3. Використання методологічних принципів, методик та наукової аргументації в магістерській праці. Регіональний вимір наукового дослідження. Загальнонаукові, лінгвістичні, літературознавчі й педагогічні методи. Спостереження, опис, класифікація, порівняння, контекстуальний аналіз, опитування, інтерв'ю, педагогічний експеримент. Обґрунтування добору методів відповідно до мети й завдань дослідження. Практичне застосування методів наукового аналізу та аргументації. Введення регіонального компонента: специфіка формулювання тем і завдань, спрямованих на вивчення регіональних особливостей етнолінгвістичного середовища, літературних традицій, тенденцій історії та культури. Використання краєзнавчих та регіональних матеріалів в освітньому процесі Нової української школи.	0	4		10	14	—	—	—	—	—
Тема 4. Літературознавчий вектор. Наукові концепції І. Франка. Аналіз літератури рідного краю у контексті наукових досліджень з методики. Філологічне та текстологічне прочитання художніх творів. Проєкція філологічного методу на дослідження творчої спадщини письменників Західної України та класиків (на прикладі глибокого аналізу творчості Василя Стефаника, Лесі Українки, Івана Франка, Іванни Стефюк). Застосування результатів цього аналізу для конструювання уроків літератури в ЗЗСО.	2	2		5	9	—	—	—	—	—

Тема 5. Лінгвістичний вектор: концепції Ол. Синявського, І. Огієнка, Я. Гординського. Лінгвістичний засади магістерських досліджень та можливості їх використання у шкільній практиці. Основи лінгвістичного аналізу: поняття тексту, функціонування тропів, стилістичні та риторичні засоби. Дослідження мови художнього твору та публіцистичного дискурсу. ШІ на допомогу досліднику.	2	2		5	9	—	—	—	—	—
Тема 6. Біографічний метод; принципи біографічного методу в працях О. Огоновського, М. Петрова, С. Балея, Д. Багалія, С. Єфремова. Біографічний метод у вивченні постаті письменника. Концепції біографічної детермінації творчої діяльності письменника в магістерському дослідженні. Практичне значення біографічного методу для вчителя-практика: адаптація складних психологічних та біографічних досліджень для цікавого й науково достовірного вивчення життєписів українських авторів (зокрема письменників-земляків) на уроках літератури. Візуалізація письменницьких біографій: від розваги до науки.	2	2		10	14	—	—	—	—	—
Тема 7. Категорії форми та змісту у шкільних курсах української мови та літератури: традиції та новаторство. Формально-постикальний (формалістичний) метод: особливості досліджень українських формалістів (Ю. Меженко, В. Державин), використання їх технік та засад у сучасних дослідженнях магістрантів. Потенціал ШІ та цифрових інструментів у сучасній науковій практиці здобувачів освіти.	2	2		10	14	—	—	—	—	—
Разом	12	18		60	90	—	—	—	—	—

Поточний контроль

Тема заняття	Форми та методи оцінювання	ПРН	Рівень
Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів. Форма контролю: залік; форма здачі: письмова контрольна робота.	Форми та методи роботи включають поєднання лекційних, практичних занять і самостійної роботи з поточним усним опитуванням, тестуванням та перевіркою завдань для накопичення мінімальних 50 балів, що завершується підсумковим заліком у формі письмової контрольної роботи.	ПРН 2, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 10	A–F (100–1)

Самостійна робота

Тематика самостійних робіт	Форми та методи оцінювання	ПРН	Рівень
Підготовка реферативного повідомлення.	Усне мовлення, презентація, робота із додатковою літературою.	ПРН 2, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 10	A–F (100–1)

Індивідуальні завдання			
Тематика індивідуальних завдань	Форми та методи оцінювання	ПРН	Рівень
Студентам рекомендуємо пройти цей курс: https://prometheus.org.ua/prometheus-free/akademichna-dobrochesnist-dlya-vykladachiv/	Неформальна освіта	ПРН 2, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 10	A–F (100–1)

7. Критерії оцінювання результатів навчання	
Форма підсумкового контролю	залік
Загальна система оцінювання	Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf). Кожен вид роботи оцінюється за 100-бальною шкалою. Отриманий бал в електронному журналі автоматично перераховується у підсумкову оцінку з урахуванням ваги цього виду роботи (множиться на відповідний ваговий коефіцієнт).

Вага оцінювання форм поточного контролю	
лекції	
практичні / семінарські	50
лабораторні	
індивідуальне завдання	
контрольна робота	30
самостійна робота	20

Вага оцінювання форми підсумкового контролю	
залік	

Шкала оцінювання	
Рівень	Критерій
A (90–100)	Здобувач вищої освіти демонструє глибокі системні знання навчального матеріалу, вільно володіє понятійним апаратом, здатний самостійно аналізувати, узагальнювати та застосовувати отримані знання у стандартних і нестандартних ситуаціях.
B (80–89)	Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень знань навчального матеріалу, впевнено застосовує основні теоретичні положення та допускає незначні неточності.
C (70–79)	Здобувач вищої освіти загалом правильно відтворює навчальний матеріал, володіє основними знаннями та навичками, але допускає окремі помилки у застосуванні.

D (60–69)	Здобувач вищої освіти володіє базовими знаннями навчального матеріалу, відповіді є неповними, наявні суттєві неточності та труднощі у практичному застосуванні.
E (50–59)	Здобувач вищої освіти демонструє мінімально достатній рівень знань, відтворює лише окремі положення навчального матеріалу та допускає значну кількість помилок.
FX (26–49)	Здобувач вищої освіти не засвоїв значну частину навчального матеріалу, допускає грубі помилки, але має можливість повторного складання підсумкового контролю.
F (1–25)	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, не здатний виконати основні завдання навчальної дисципліни та потребує повторного опанування освітнього компонента.

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія зі здобувачами ґрунтуються на принципах академічної доброчесності відповідно до чинних нормативних документів Карпатського національного університету імені Василя Стефаника:

- Кодекс академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2026/08/kodeks-akademichnoi-dobrochesnostii-karpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf)
- Кодекс честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/02/34-04-kodeksu-chesti-prykarpatskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-vasylia-stefanyka.pdf)
- Положення про систему забезпечення академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf)
- Положення про порядок розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності, застосування заходів реагування та оскарження Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf)
- Процедура забезпечення дотримання академічної доброчесності Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf)
- Положення про політику відповідального використання технологій штучного інтелекту (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2025/09/25-022025-polozhennia-pro-polityku-vidpovidalnoho-vykorystannia-tekhnolohij-shi.pdf)

Відвідування занять. Організація освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf).

Неформальна освіта. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, здійснюється відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника (https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/24/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf).

9. Рекомендована література

Основна література

1. Академічна доброчесність : навч. посіб. / [В. М. Пивоваров (керівник авт. кол.), О. А. Лисенко, Ю. А. Меліхова та ін.] ; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2025. 289 с.

2. Закон України «Про академічну доброчесність». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text

3. Ковалів Ю.І. Абетка дисертанта. Методологічні принципи написання дисертації. К., 2009.

4. Ковтун Н. Методологія наукових досліджень. Житомир, 2024. 130 с.

5. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник / за ред. В. П. Горина. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2023. 170 с.

6. Хороб С. Метод повільного прочитання в аналізі новели Василя Стефаника «Новина». Молодь і освіта в умовах викликів XXI століття. м. Івано-Франківськ, 19 травня 2025 р. Івано-Франківськ: Супрун В.П. С. 87-91.

7. Ячменик М.М. Методологічні підходи підготовки майбутніх учителів української мови і літератури. Черкаси. 2018. № 3.

8. Горбач Н.Я. Методологічні засади сучасних гуманітарних досліджень. Л. 2007.

9. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. / [О. П. Кириленко, В. В. Письменний, Н. М. Ткачук та ін.] : за ред. О. П. Кириленко. Тернопіль : Видавн.-поліграф. центр ТНЕУ «Економічна думка». 2012. 196 с.

10. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т І. Щербак. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.

Додаткова література

1. Хороб С.І. На шляху сторіч. Вибране. Історико-літературні та компаративістські студії: українознавчий аспект. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2026. 404 с. + 16 с. іл.

2. Хороб С.І. Володимир Державин: еміграційна модель творчості // монографія. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2026. 320 с.

3. У задзеркаллі художнього світу Марка Черемшини / упоряд. С. Хороб. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2025. 452 с.

4. Хороб С. У відлуннях часу (статті, ескізи, рецензії, спогади). Івано-Франківськ. Місто НВ, 2021. 356 с.

5. Українська лірична драма кінця XIX – початку XX століття (Генеза, символічність, сценічність, музичність) / Степан Хороб. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2024. 316 с.

6. Хороб С. Драма як рід літератури і вид мистецтва: взаємодія і взаємозалежність. Прикарпатський вісник НТШ «Слово». № 23(84). 2026. С. 328-339.

Додаткові електронні ресурси

1. https://prometheus.org.ua/prometheus-free/akademichna-dobrochesnist-dlya-vykladachiv/

Викладач Хороб Степан Іванович, Доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури